

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

THEORETICAL BASICS OF THE CONSTITUTIONAL AND LEGAL STATUS OF BUSINESS ENTITIES

Коваленко І.А., к. ю. н., доцент,
доцент кафедри приватного та публічного права
Київський національний університет технологій та дизайну

Медвідь Л.П., к. ю. н.,
доцент кафедри правового забезпечення
Національний університет оборони України імені Івана Черняховського

Конституційно-правовий статус юридичної особи визначається нормами міжнародного права, конституційними нормами-принципами та правовими нормами цивільних, комерційних та інших юридичних підрозділів, а також правовим статусом юридичних осіб-підприємців (фізичних осіб та організацій), як сутність, принципи, повноваження, гарантії реалізації своїх прав та обов'язків.

Ознаками конституційно-правового статусу суб'єкта є інтеграція міжнародних договорів, конституційних норм і принципів, а також правових норм цивільного, господарського та інших юридичних підрозділів. Наявність правосуб'єктності, принципів, повноважень, гарантії реалізації прав та обов'язків, характеристика прав та обов'язків іноземців, осіб без громадянства, біженців та інших підприємців. Юридична відповідальність.

Суб'єкт української економічної діяльності в процесі підприємництва керується принципом суверенітету українського народу. Корпоративна свобода, юридична рівність і недискримінація. Верховенство права тощо.

У статті визначено поняття реалізації конституційної свободи особи на підприємницьку діяльність в Україні, а також досліджено поняття та ознаки конституційно-правового статусу суб'єктів підприємницької діяльності. Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові, приватно-наукові та спеціальні методи дослідження соціально-правових явищ: історичний, соціологічний, порівняльно-правовий, системно-правовий та інші.

Реалізація конституційної свободи особи для підприємницької діяльності – це виробництво, праця, обслуговування, реалізація. Торгівля як фінансова свобода підприємця.

Щодо загальної соціальної ситуації та засобів досягнення конституційної свободи людини для підприємницької діяльності, то першою проблемою є забезпечення конституційної свободи людини для підприємницької діяльності в Україні є неадекватною. Пропозиція, що проявляється у певних труднощах у її практиці – це гарантії реалізації та неналежний стан. Загальна соціальна гарантія є конституційною для тих, хто займається підприємницькою діяльністю на національному та міжнародному рівнях. Умови та засоби сприятливого середовища для реалізації власної свободи створюють самостійно. Деякі із загальних соціальних умов реалізації конституційної свободи особи на підприємницьку діяльність – це політичні, соціальні та ідеологічні умови.

Ключові слова: підприємницька діяльність, ринкові відносини, права та гарантії підприємців, соціальні гарантії, реалізація конституційної свободи, господарська діяльність, підприємницьке товариство, отримання прибутку.

The constitutional and legal status of a legal entity is determined by the norms of international law, constitutional norms-principles and legal norms of civil, commercial and other legal divisions, as well as the legal status of legal entities-entrepreneurs (individuals and organizations), as the essence, principles, powers, guarantees of implementation their rights and responsibilities.

The signs of the subject's constitutional and legal status are the integration of international treaties, constitutional norms and principles, as well as legal norms of civil, economic and other legal subdivisions. Availability of legal personality, principles, powers, guarantees of rights and obligations, description of rights and obligations of foreigners, stateless persons, refugees and other entrepreneurs. Legal responsibility.

The subject of Ukrainian economic activity in the process of entrepreneurship is guided by the principle of the sovereignty of the Ukrainian people. Corporate freedom, legal equality and non-discrimination. Rule of law, etc.

The article defines the concept of the realization of the constitutional freedom of a person to engage in entrepreneurial activity in Ukraine, as well as the concept and signs of the constitutional and legal status of the subjects of entrepreneurial activity.

The methodological basis of the research is general scientific, private scientific and special methods of researching socio-legal phenomena: historical, sociological, comparative-legal, systemic-legal and others.

Realization of the constitutional freedom of a person for entrepreneurial activity is production, work, service, implementation. Trade as financial freedom of an entrepreneur.

Regarding the general social situation and means of achieving the constitutional freedom of a person for entrepreneurial activity, the first problem is that the provision of the constitutional freedom of a person for entrepreneurial activity in Ukraine is inadequate. The proposal, which manifests itself in certain difficulties in its practice, is a guarantee of implementation and an improper state. The general social guarantee is constitutional for those engaged in entrepreneurial activities at the national and international levels. The conditions and means of a favorable environment for the realization of one's freedom are created independently. Some of the general social conditions for the realization of a person's constitutional freedom for entrepreneurial activity are political, social and ideological conditions.

Key words: business activity, market relations, rights and guarantees of entrepreneurs, social guarantees, implementation of constitutional freedom, business activity, business partnership, profit making.

Актуальність дослідження. Актуальність питання розвитку українського підприємництва у сучасних економічних умовах потребує всебічної оцінки соціальних гарантій, що надаються державою підприємницькій спільноті. У цивілізованому суспільстві ринкових відносин головну роль забезпеченні соціального захисту населення перебирає держава. Розроблений комплекс заходів, насамперед економічних та правових, здатний не тільки згладити несприятливі наслідки ринкових відносин

в економіці, а й стимулювати найактивніших громадян на зайняття підприємницькою діяльністю. Конституція України посідає чільне місце у системі правового забезпечення підприємництва. Будучи гарантом забезпечення прав і свобод людини та громадянина як найвищої цінності, Конституція України дозволила законодавчо сформулювати права та гарантії підприємницької діяльності.

У сучасній моделі композиції правового статусу суб'єктів підприємницької діяльності відсутня чіткість

у розумінні базових понять: закріплені у легальному визначенні підприємницької діяльності ознаки викликають суперечки, у правових нормах чітко не закріплено коло суб'єктів розглядуваних відносин, що призводить як до термінологічних проблем, так і до колізій у правозастосуванні. Зокрема однією з невирішених проблем є питання загальносоціальних гарантій конституційно-правового статусу підприємницької діяльності в Україні. Основою державних соціальних гарантій мають стати мінімальні соціальні стандарти, що зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Ступінь вивчення теми. Серед основних останніх науково-правових досліджень вчених, які започаткували розв'язання питання такого поняття як конституційно-правовий статус суб'єктів підприємницької діяльності в Україні, слід назвати наукові труди таких науковців, як О. Г. Колба, О. О. Майданик, О. А. Колодій, Ж. М. Пустовіт, М. М. Яцишина.

Об'єктом дослідження є конституційно-правовий статус суб'єктів підприємницької діяльності як соціально-правове явище.

Виклад основного матеріалу. Концепція реалізації конституційних свобод для підприємницької діяльності тісно пов'язана з концепцією реалізації правових норм, що посилюють зазначені вище свободи. У теорії права реалізація правових норм визначається як правомірне втілення вимог правових норм у суспільні відносини. Зміст правозастосування включає також такі правовідносини, як права, свободи та обов'язки. Особливим елементом змісту правової реалізації конституційної свободи особистості є її відповідальність за правове здійснення підприємництва в Україні та відповідальність інших суб'єктів громадянського суспільства. Вітрук Н. В. досліджує конституційний статус особи та досліджує співвідношення суб'єктивних прав із реалізацією та захистом свободи. Вони не можуть заперечувати проти всіх відмінностей у здійсненні та захисті прав і свобод особи. Діяльність держави, громадських установ, їх посадових осіб та інших суб'єктів громадянського суспільства щодо захисту та захисту прав і свобод, законних інтересів та обов'язків особистості активними владними відносинами держави [1].

Питання правової реалізації конституційної свободи стосується регулювання держави у сфері підприємництва, змістом якого є діяльність щодо здійснення функції держави щодо забезпечення економічного порядку. Вплив держави у сфері економіки залежить від суспільних інтересів. Для захисту суспільних інтересів на економічній арені держава впливає на суб'єкт, використовуючи нормотворчість компетентного державного органу, а також нормативні повноваження та індивідуально визначену (тобто правоохоронну) діяльність [2, с.78]. На думку С. С. Банковського, публічне право господарської діяльності, зумовлене колективними інтересами громадськості, але враховує приватні інтереси економічних суб'єктів [3, с.132].

Тому реалізація конституційних свобод осіб, які займаються підприємницькою діяльністю, має враховувати приватні інтереси суб'єктів господарювання, які є законними у сфері публічного права та регулювання підприємництва.

Науковець С. І. Іщук бачить свободу підприємництва як одну з конституційно-правових засад функціонування українського громадянського суспільства. На його думку, межі свободи особистості на території підприємництва значно ширші за обсяг суб'єктивних прав, наданих державою. У цьому випадку законодавець має коло фінансової свободи [4, с. 15].

Конституційна свобода індивідуальної підприємницької діяльності тісно пов'язана з конституційним правом на підприємницьку діяльність. А. В. Ковач визначає права підприємницької діяльності та всебічно аналізує їх за сут-

ністю, змістом і формою. Він має право на підприємницьку діяльність, з можливістю конкретних дій людей і громадян у сфері виробництва, спрямованих на отримання прибутку, визнаного Конституцією та законом України. На його думку, це певні важливі інтереси у сфері виробництва, право на ці інтереси: право обміну, розповсюдження, володіння, використання, розпорядження чи прибутку. А формально це міра чи образ, метод, форма дії, розрізнення волі, інтересів і здібностей людини і громадянина у виробництві матеріальних і духовних благ. А. В. Ковач, який узагальнює, пропонує вважати права громадян і громадян на підприємницьку діяльність визнаними та гарантованими Конституцією та законом України на розповсюдження, обмін, надання послуг, торгівля та використання товарів з метою отримання прибутку [2, с. 214].

Отже, узагальнюючи досліджену роботу автора, наведемо такі ознаки реалізації особистої конституційної свободи для підприємницької діяльності: 1) конституційне закріплення та законодавча деталізація можливості певної поведінки особи в сфері реалізації благ з метою одержання прибутку; 2) матеріальні та духовні інтереси у сфері виробництва, виконання роботи, надання послуг та торгівлі; 3) вільний доступ до пов'язаних інтересів, їх обміну, поширення, володіння, користування, розпорядження; 4) форма поведінки, яка розкриває волю, інтереси та здібності особистості в цій сфері; 5) втілення конституційної свободи підприємницької діяльності в законних діях суб'єктів громадянського суспільства; 6) формування національних зобов'язань у сфері економіки та свободи, у тому числі свободи індивідуальної підприємницької діяльності.

Конституція України (ст. 42) передбачає, що кожен має право займатися підприємницькою діяльністю, не забороненою законом. Конституційні норми права на підприємницьку діяльність в Україні детально викладені в законі та підзаконних актах. У ст. 42 Господарського кодексу (ГК) України підприємництво – це самостійна на власний ризик діяльність, що здійснюється суб'єктом (підприємцем) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Підприємницька діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб обмежується законом (ст. 42 Конституції). Тому «народні депутати не мають право займатися оплачуваною роботою, крім своєї депутатської, педагогічної, наукової та творчої діяльності, а також вільного від виконання службових обов'язків медичної практики» (ст. 3 Закону) [5]. Підприємницька діяльність державних службовців та державних службовців органів державної влади та місцевого самоврядування обмежується законом.

Дуже важливим щодо конституційної свободи підприємницької діяльності є вільний доступ громадян до відповідних матеріальних і духовних інтересів у сферах виробництва, виконання посадових обов'язків, надання послуг та торгівлі. Підприємці вільні в процесі реалізації, обміну, розповсюдження, володіння, користування та розпорядження отриманими ними товарами. Підприємницька свобода також полягає в реалізації отриманого ним доходу. Прибуток є одним з основних джерел фінансування підприємства, формування централізованого та децентралізованого фонду коштів. За рахунок прибутку формується значний обсяг ресурсів державного бюджету, фінансування розширення підприємства, важливе стимулювання працівників, вирішення соціально-культурних заходів. Тому успішна та прибуткова діяльність суб'єкта є основою економічного розвитку нації [6, с. 49].

Так, О. В. Пушкіна досліджувала питання економічних прав особистості та становлення громадянського суспільства, але приходять до висновку, що саме економічна свобода особистості створює умови для самореалізації індивідів і груп осіб. Інтерес і потреба у фінансовій

свободі як основі такого саморегулювання, полягає в тому, що недостатньо ефективна державна політика у сфері створення сприятливих умов для розвитку підприємництва створює ситуацію, яка шкодить реалізації конституційної свободи підприємницької діяльності суб'єкта, підкреслює той факт, що вона сприяє. У цьому сенсі українська діяльність має бути спрямована як на захист і захист економічної свободи, так і на формування економічного середовища, в якому різноманітні інтереси громадян можуть вільно та ефективно взаємодіяти [7, с. 178–179].

Тому вільний доступ фізичних осіб-підприємців до реалізації матеріальних і духовних благ у сферах виробництва, виконання робіт, надання послуг і торгівлі захищається і охороняється державою як підприємницька економічна свобода.

У процесі реалізації конституційної свободи особи на підприємницьку діяльність важливе значення має виявлення ними форми дії суб'єкта правовідносин, волі, інтересів і потреб у процесі реалізації. Важливим питанням у дослідженні умов реалізації особою конституційної свободи на підприємницьку діяльність є встановлення кола суб'єктів правовідносин. Правові категорії, такі як «підприємницька діяльність», «господарська діяльність», «підприємницькі права» не є однаковими за кількістю, змістом і формою і їх необхідно розрізняти. Адже якщо кожен суб'єкт є суб'єктом підприємницької діяльності лише з моменту реєстрації на таке втілення у встановленому законом порядку, кожному суб'єкту потенційно надається свобода підприємницької діяльності з моменту народження. Етап реєстрації – це етап реалізації цієї свободи, що настає за наявності певних законодавчих умов [8, с. 213]. Важливе місце в предметі реалізації конституційної свободи підприємницької діяльності належить державі та її інститутам, оскільки вона зобов'язана сприяти, захищати та захищати реалізацію цієї свободи [9, с. 68].

Отже, об'єктами конституційної свободи підприємницької діяльності є: 1) державна установа, яка не має статусу індивідуального підприємця, корпорації чи корпорації. 2) держава та її органи, 3) інші суб'єкти.

Втілення конституційної свободи підприємницької діяльності в правомірній поведінці суб'єкта правовідносин здійснюється в певній формі за певних умов. Формування державних зобов'язань у сфері реалізації конституційної свободи особи на підприємницьку діяльність залежить від виду контрольної діяльності з боку держави та її організації. Так, В. Ф. Попондопуло вважає, що по відношенню до органів державної влади підприємці підпорядковуються загальнодозволеному правовим системам і підпорядковуються державній владі. Отже, реалізація підприємницьких прав гарантується зобов'язанням державного органу дотримуватись загальних заборон та утримуватись від будь-яких дій у межах закону для запобігання реалізації підприємцями своїх конституційних свобод [2, с. 32–33]. Умовами реалізації конституційної свободи осіб, які займаються підприємницькою діяльністю, є обов'язки державних органів: а) державна реєстрація підприємців, б) видача їм ліцензій, в) управління придбанням патентів, сертифікацією, стандартизацією тощо. Ці процедури передбачені нормативно-правовими актами, є обов'язковими для підприємців та здійснюються через адміністративну діяльність державних органів.

Тому реалізацію конституційної свободи осіб, які займаються підприємницькою діяльністю, слід розглядати як поетапне здійснення правомірної дії щодо суб'єкта правовідносин підприємців на законодавчо встановлених умовах, фінансова свобода підприємців виробляти, здійснювати свої послуги і реалізовувати товари.

Поняття конституційно-правового статусу українців і громадян досліджується авторами у різних напрямках. С. А. Халюк у своїх наукових дослідженнях зосереджує увагу на вивченні понять «статус», «правовий статус»

і «конституційний статус» і дає власне визначення цих термінів... На його думку, одним із важливих понять є термін «статус». Статус Конституції залежить від її ролі у визначенні та зміні статусу учасників конституційних відносин та їх підходу до їх характеристик. Виходячи з наукового підходу, він визначає напрями та межі нормативного закріплення статусу конкретного суб'єкта права в Конституції та інших галузях права [10, с. 48].

Так, С. А. Халюк допускає, що конституційно-правовий статус особи закріплює її правове положення та інших суб'єктів підприємницької діяльності у конституційному та інших наявних галузях права [10, с. 49].

Такі вчені, як О. Г. Колба, Д. М. Пустовіт, М. М. Яцишина допускають, що існує 4 можливих підходи до розкриття поняття правового статусу особи, приміром: концепція лібералізму, концепція колективістська, концепція мусульманська, а також підхід звичаєвого права країн Латинської Америки, Океанії та Тропічної Африки. Зміст ліберальної концепції щодо розуміння поняття і змісту конституційно-правового статусу осіб і громадян лежить в тому, що кожен має права з моменту свого народження. Прихильники колективістської концепції щодо цього питання вважають, що пріоритетними є не права людини, а колективні права, права різних груп людей всередині суспільства. Третій підхід до розуміння правового статусу особи прийнято називати «мусульманським» і характеризується тим, що права та обов'язки особи визначаються законом шариату. Що стосується четвертого підходу, розробленого звичаєвим правом у Латинській Америці, Океанії та країнах тропічної Африки, то жодних індивідуальних прав не визначено, і він не може реалізувати їх самостійно від плем'я. Нині пошук єдиного підходу до розуміння правового статусу особи є надзвичайно актуальним, оскільки мають бути відтворені положення міжнародного права, в яких права, свободи та обов'язки людини є загально визначеними [11, с. 210].

Як наслідок, у Конституції України повністю досліджено поняття конституційно-правового статусу фізичних та колективних утворень. Існують різні підходи до розуміння правового потенціалу визначеної юридичної особи та визначеного суб'єкта. Прагнення до найбільш ефективного розуміння концепції визначеного правового статусу для її реалізації визначається міжнародними стандартами прав людини.

Питання конституційно-правового статусу суб'єкта характеризується конституційними нормами-принципами, деталізованими чинним законом економічного спрямування. Так, О. А. Майданик розглядає загальний чи конституційно-правовий статус осіб та громадян, спеціальний або загальний правовий статус певної категорії громадян, індивідуальний правовий статус особи, що характеризується статтю, віком та шлюбним статусом особи, статус іноземців, осіб без громадянства, подвійного громадянства та подвійного громадянства, правовий статус фізичної особи, що визначається цивільним, кримінальним, адміністративним правом, особистий статус тощо [12, с. 99].

О. А. Колодій виділяє конституційно-правовий статус українського народу. Він визначає принципи конституційно-правового статусу українського народу як найбільш загальне, базове, нормативне регулювання правил поведінки, чи як головний принцип (ідею), і зобов'язання та гарантії, що визначають правовий статус українців у національних суспільствах, визначають правовий статус держави в межах інших народів, іноземних суспільств і держав, міжнародних об'єднань, її природу та соціальне призначення [13, с. 218].

Міжнародні договори визначають правовий статус суб'єкта. Тому у Загальній декларації прав людини 1948 року зазначено, що кожен має право визнавати свою правосуб'єктність (стаття 6), а також можливість воло-

діти своїм майном окремо та спільно, де б він не знаходився [14, с. 9–10]. Положення Декларації про правовий статус особи детально викладені в Міжнародному пакті 1966 року та інших міжнародних документах. Так, усі люди мають право вільно визначати свій політичний статус та забезпечувати свій економічний розвиток. Для досягнення своїх цілей вони можуть вільно розпоряджатися своїми природними багатствами та ресурсами без шкоди для зобов'язань, що випливають із взаємної вигоди та міжнародного економічного співробітництва на основі принципів міжнародного права [14].

Отже, правовий статус українських суб'єктів включає принцип взаємовигідності міжнародного економічного співробітництва. Проголошується засадами Конституції України, цивільного та господарського права та правовими нормами чинного права, що регулює право. Особистість, компетентність та гарантії здійснення індивідуальних прав та юридичних обов'язків.

У Конституції України закріплено нормативний принцип, що кожен має право займатися підприємницькою діяльністю, не забороненою законом (ст. 42) [8]. Конституційні положення щодо правового статусу суб'єкта на міжнародному та національному національному рівнях деталізуються правовими нормами цивільного та господарського права. Конституційною основою українського правового та економічного ладу є виключно права суб'єктів господарювання на різні форми власності та їх право на не заборонену законом підприємницьку діяльність, визначення правової основи та закону. Це гарантія підприємництва.

Отже, ознакою конституційно-правового статусу суб'єкта є його правосуб'єктність, принципи, повноваження, гарантії реалізації його прав та обов'язків.

Різноманітність правового статусу суб'єкта – це діяльність фізичних та юридичних осіб, у тому числі громадян України, іноземців та осіб без громадянства відповідно до законодавства України. Юридична особа, зареєстрована таким чином в Україні. Асоціаційна діяльність фізичних, юридичних, фізичних та юридичних осіб, які за законодавством України не є юридичними особами, але мають постійне місцезнаходження на території України та не заборонені українським цивільним законодавством господарської діяльності; структурний підрозділ іноземної юридичної особи, що здійснює не мають постійного місця на території України. Спільне підприємство, в якому беруть участь українська юридична особа та іноземна організація, зареєстрована таким чином в Україні та має постійне місцезнаходження на території України. Державні замовники у сфері оборони. Інші суб'єкти, визначені законодавством України [8, с. 93].

Економічні та юридичні суб'єкти фізичних і юридичних осіб, призначених для підприємницької діяльності, включають дієздатність, дієздатність та правопорушення. Дієздатність настає з моменту народження і закінчується в момент фізичної смерті підприємця. Для досягнення правосуб'єктності фізичної особи-підприємця необхідно проявити правоздатність. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності може бути реалізовано за наявності повної можливості громадянина приїхати в Україну з досягненням 18 років. Фізична особа-підприємець є правопорушником і несуть відповідальність згідно з чинним законодавством. Суб'єкти, які порушують правові норми, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством. Юридична особа – це організація, створена та зареєстрована у встановленому законодавством порядку. Вони створюються в соціальних, інституційних та інших формах, передбачених законодавством. Підприємницьке товариство займається підприємницькою діяльністю з метою отримання прибутку та є господарським товариством (спільним підприємством, товариством з обмеженою відповідальністю, товариством з обмеже-

ною відповідальністю чи товариством з додатковою відповідальністю, спільною корпорацією) або виробничим кооперативом чи сільськогосподарським кооперативом, сільськогосподарським кооперативом, що функціонує в комерційних цілях.

Суб'єкт української економічної діяльності під час здійснення підприємництва керується принципом суверенітету українського народу. Корпоративна свобода, юридична рівність і недискримінація. Суб'єкти та зовнішньоекономічні організації України, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, керуються принципами суверенітету українського народу. Це український народ. За виключним правом Українського народу самостійно та самостійно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність на території України відповідно до чинного на території України закону. Зобов'язання України неухильно дотримуватися всіх українських угод та зобов'язань у сфері міжнародних економічних відносин [13]. Так, О. А. Колодій вважає найбільш загальні, основні, нормативні, регулятивні або свідомо-добровільні правила поведінки чи основні принципи (ідеї) конституційно-правового статусу українського народу, які гарантують, визначають правовий статус українців у національному суспільстві та державі, демонструють їх сутність і соціальне призначення [13].

Свобода підприємництва покладена на право суб'єкта підприємницької діяльності добровільно вступати у правові підприємницькі відносини. Право суб'єкта на це у формі, прямо не забороненій чинним законодавством України. Зобов'язання дотримуватись встановлених законодавством України процедур при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Виключне право власності на всі наслідки зовнішньоекономічної діяльності, набуті суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності.

Правова держава регулює зовнішньоекономічну діяльність виключно українським законодавством. Застосування Статуту та заборони управлінської діяльності органів місцевого самоврядування. Це створює для суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності більш несприятливі умови, ніж ті, які встановлені законодавством України [13].

До повноважень суб'єктів підприємництва належать права, свободи та обов'язки фізичних осіб-підприємців та підприємницьких організацій. Права суб'єкта регулюються чинним законодавством України і є видами та заходами виробничої, економічної, фінансової, управлінської та іншої діяльності у сфері господарювання. Розрізняють права на композицію, права власності та права на управління. Конституційна свобода підприємницької діяльності розглядається як індивідуальна можливість, визначена Конституцією та деталізована законодавством України, здійснення права на виробництво продукції, роботу та надання послуг. Займатися торгівлею з метою отримання прибутку для незалежної, ініціативної, систематичної ризикованої діяльності [2, с. 66].

Гарантії реалізації прав та обов'язків особи щодо підприємницької діяльності в Україні закріплені в нормах Конституції України, деталізуються в законодавстві України, нормах загальних соціально-правових умов, тобто створення сприятливого середовища для реалізації цих прав та зобов'язань, захищаючи їх, захищаючи та спрямовані на їх відновлення, морально та матеріально на національному та міжнародному рівнях сприяє відшкодуванню шкоди [2, с. 124].

Висновки. Серед ознак реалізації особою конституційної свободи на підприємницьку діяльність необхідно виділити нормативно-правову інтеграцію свободи людини в підприємницьку діяльність; вільний доступ особи до відповідних інтересів та їх утілення в законній поведінці юридичного суб'єкта; формування зобов'язань окремих осіб, націй та суб'єктів громадянського суспільства у сфері економічної свободи – це включає свободу підпри-

емництва; та відповідальність юридичних учасників за неналежне здійснення особистої конституційної свободи.

Реалізація конституційних свобод осіб, які займаються підприємницькою діяльністю, є поетапним втіленням правомірних дій суб'єктів правовідносин підприємців із закріпленими законом умовами та обов'язками. Виготовлення продукції, виконання роботи, надання послуг та торгівля як фінансова свобода підприємця.

Конституційно-правовий статус суб'єкта слід визначати як правовий статус підприємця (фізичної особи та організації), який має правосуб'єктність, принципи та повноваження та гарантує виконання його прав та обов'язків.

Ознаками конституційно-правового статусу суб'єкта є інтеграція міжнародних договорів, конституційних норм-принципів, правових норм цивільного, господарського права та інших юридичних підрозділів. Наявність гарантій правосуб'єктності, принципів, повноважень, прав та виконання обов'язків. Характеристика прав та обов'язків іноземців, осіб без громадянства, біженців та інших підприємців. Юридична відповідальність.

Суб'єкт української економічної діяльності під час здійснення підприємництва керується принципом суверенітету українського народу, корпоративної свободи, юридичної рівності і недискримінації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Витрук Н. В. Общая теория правового положения личности. 2008. 448 с.
2. Ковач А. В. Право людини на підприємництво. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 212–214.
3. Барабаш Ю. Г. та ін. Конституційна юрисдикція : підручник / за ред.: Ю. Г. Барабаша, А. О. Селіванова. Харків : Право, 2012. 168 с.
4. Іщук С. І. Окремі конституційно-правові засади функціонування громадянського суспільства в Україні: свобода підприємницької діяльності. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. 2018. № 1 (3). С. 11–17.
5. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р.
6. Нікітенко Л. О. Проблеми реалізації конституційного права на підприємницьку діяльність. Одеса : Юрид. л-ра, 2015. Вип. 75. С. 107–113.
7. Пушкіна О. В. Економічні права людини в Україні та проблеми становлення громадянського суспільства. *Науковий Вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ*. 2005. № 3. С. 169–180.
8. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
9. Ковач А. Охорона й захист державою конституційного права людини на підприємництво. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 5/1. С. 88–92.
10. Халюк С. О. Поняття конституційно-правового статусу вищої ради правосуддя: теоретико-правовий аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 7. С. 47–49.
11. Олійник А. Ю. Конституційне право особи на підприємницьку діяльність в Україні. Актуальні проблеми інноваційного розвитку кластерного підприємництва в Україні: Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Київ, 30 березня 2017 р.). Київ : КНУТД, 2017.
12. Майданник О. О. Конституційне право України : навчальний посібник. Київ : Алерта, 2011. 380 с.
13. Колодій О. Принципи конституційно-правового статусу Українського народу: поняття та ознаки. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 216–220.
14. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена резолюцією ГА ООН від 10 грудня 1948 року. *Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій*. Київ : Сфера, 2002. 413 с.